

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KOZLÖNYE.

Helyben:		Vidékre küldve:	
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Fel évre . . . 5 —	Fel évre . . . 5 —
Negyed évre . . . 2 — 50	Negyed évre . . . 4 —	Egy héra . . . 1 —	Egy héra . . . 1 — 70
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **HJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **NOFFMANN és KRONVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

Nemzetiségi politikusok a parlamentben.

(—) Unos-untig ismételt panasz volt a nemzetiségi szóvivők részéről, hogy csak azért nem juthatnak be a magyar parlamentbe, mert a választások nem szabadok és nem tiszták. A magyar közvélemény tulnyomó többsége is attól félt, hogy tiszta és szabad választások esetén a nemzetiségi képviselők száma csakhamar annyira megnövekszik, hogy a magyar parlamentet nemzetiségi szempontból az osztrák Reichsrathtól még csak egy paraszt hajszál sem fogja elválasztani. Az ideai választások szabadok és tiszták voltak s mindamellett, a szászokat nem számítva, összesen 5 tót és szerb nemzetiségi jelölt jutott mandátumhoz.

A nemzetiségek akciós lépésének e szegényes eredményén kívül van még egy másik figyelemreméltó jelensége is. Hiába léptek a tót nemzetiségek akciósba, a legtöbb felvidéki kerületben a tót választók többsége nemcsak hü volt a magyar jelölthöz, de harczolt is mellette. Hasztalan mondotta ki a szebeni román komité a paszivitást, a román választók, az értelmiség jelentékeny részével, résztvettek a választásban, sőt Bihar, Szatmár és Arad megye egyes kerületében a Kossuth-párt lelkeskatonái voltak.

A Pósa bácsi édes anyja.

Odafönt a Mátra vidékén már meg is csapkodta az ősi eső azt a friss sirhalmot, a mely alatt a Pósa baci édes anyja, az én különösen szeretett kedves öreg néném asszonyom szendereg a virágos kálvinista temetőben.

A gyászlevelet megkaptam én is a Pósa néni kimulásától. Ámde akkor a kortes-harcz üszke parázsosan lobogott nálunk, ez a küzdés lekötötte a kezemet, a tollamat. hogy néhány őszinte emlékező sort írjak arról az egyszerű, hitbuzgó nemes reformáta nőről a ki azt a minden porczikájában minden érzésében magyar lelkű költőt, Pósa Lajost szülte hazánknak, és özvegy asszonyi keserves könyhullajtásával és gondjai mellett nevelte fel a magyarságnak.

És talán nem állunk Debreczenben, a kálvinista Rómában és a hajdu földön olyan csehül, hogy a vérünkbeli való vér, hitünk szerint való testvér kálvinista Pósa Lajost itt még különösen is be kellene mutatni?

Hisz az ő, Dankó Pista által zenésített, zamatos, ősi egyszerű és mély magyar nép-

Mi okozta ez utóbbi kettős eredményt, mely magukat a nemzetiségi vezéreket is meglepte? A tót választók ott ragaszkodtak tántoríthatlanul a magyar jelölthöz, hol a magyar értelmiség törődött a nép ügyeivel. Ott, hol a régi birtokos osztály tagjai saját jól felfogott érdekükben igyekeztek a népet megvédelmezni a gazdasági kiszákmányolástól. A tót nemzetiségi jelöltek csak ott győztek, hol a magyar értelmiség és a tót nép között a százas köteleket az idők mostoha gazdasági irányzata szétlépte. Győztek azzal hogy a nép gazdasági bajainak orvoslását tüzték zászlójukra s az úgy nevezett nemzetiségi követelések jel-szavait csak másod sorban a színezet kedvéért.

Az itt konstatált jelenséget nem elég azonban csak észrevenni. Ellenkezően, azt nemzetiségi politikánkban értékesíteni is kell. Ez értékesítés pedig abban fog állani, ha a nemzetiségi kérdést nemcsak mint tisztán politikai, de első sorban mint gazdasági kérdést fogja a magyar kormányzat kezelni. A nép nagy tömegének kevés érzéke van azon kétes értékű ideális javak iránt, melyekkel őt a nemzetiségi izgatók kecségtetik. A tót vagy román paraszt nem akarja sem Szvatoptluk, sem Traján birodalmát visszaállítani, hogy ő legyen benne az ur.

Egyszerűen csak meg akar élni a maga falucskájában. Ha nem tud megélni, elégedetlen lesz s boldogulását vagy a kivándorlásban, vagy pedig azon utópiák hajhászásában keresi, melyeket a nemzetiségi izgatók élénk képzelődése fest eléjük.

Hogy az az 5 nemzetiségi képviselő, ki mandátumhoz jutott, mit fog csinálni a parlamentben, nemcsak a politikai pikantériák, — de egyuttal a hazafias érdekek kérdése is. — Ez urak a közügynek még szolgálatot is tehetnek, ha őszintén és igazán elmondják azokat a konkrét és valóságos bajokat, melyek küldőiket nyomják.

A nemzetiségek erkölcsi vagy gazdasági bajai iránt a magyar nemzet törvényhozása sohasem lesz érzéketlen. A magyar nemzet szíve csak a nemzeti és állami egység ellen irányuló törekvésekkel szemben van hét zárral elzárva.

Ha a nemzetiségi képviselők ez utóbbiaknak lesznek harczosai, működésük a parlamenti botrány színvonalán felül nem fog emelkedni s eredménye sem lesz egyéb, mint a mi az ilyen botrányoké szokott lenni — szégyenletes kudarcnál.

nótait országszerte dalolgták, lángragyújtó hazafias költeményeivel nemzeti ünnepeinken a leggyújtóbb sikereket aratják a szavalók és a Pósa bácsi gyermek versikéi azok, melyekből a gyerekek legédebb érzései növekednek a felől, hogy micsoda gyönyörű, micsoda legszebb és legédebb a csengő-bongó magyar nyelv, a vadvirágos magyar haza.

De nem csodálnám, ha Pósa-bácsit, a magyarság ezen buzakalással koszorozott ősi erős költőjét Debreczenben be kellene mutatni; mert én legalább soha sem hallottam arról, soha sem olvastam arról, hogy a jelenleg élő leghazafiasabb, legnépszerűbb és legőszintébb kálvinista költőt ide meghívták volna, itt ünnepelték volna, mintahogy számoszben ünnepelték őt a pápista szegediek, a kik országos híru ünnepélyeket rendeztek Pósa-bácsink tiszteletére.

Ez a körülmény alkalmat ad nekem azon érzelmem, őszinte meggyőződésomnek kifejezésére is, hogy nem igaz magyar az, aki a magyart a magyartól felekezeti határodbokkal akarja egymástól szétszaggatni.

Megátalkodott, vagy vad türelmetlenségtől elvakult gonosz, testvérgyilkosságra

is kész hamis magyar az, a ki felekezete miatt kész a magyarságot még inkább szétarabolni. Vak ember, sötétségbe burkolt lelkű ember az ilyen. A magyarság dicső fejlődésének ellensége az ilyen. Nyíltan ki mondom, Pósa Lajos is tanum lehet rá, hogy fenyesőbb melegebb és szeretetteljesebb ünnepet ért-e valaha, mint ahogy őt a szegedi pápista nők és a pápista nagy Szeged többször is és legutóbb is ünnepelte; noha tudva volt, hogy Pósa Lajos a magyar kálvinistáknak egyik dicsője. Ámde tudva volt, hogy Pósa előbb magyar, csak azután kálvinista, mintahogy alulírott is előbbre helyezi a magyarságát a kálvinistaságánál, a melyhez pedig szinte évszázadok óta tartozik az ősszülei hitkötelekek által. És noha kálvinista mivoltomat soha nem tagadtam meg én sem, az én katolikus hitű édes magyar testvéreim között soha nem tapasztaltam azt a rut azt a kicsinyes, azt a magyart magyarral szembe állító gyűlöletes türelmetlenséget, amelyet ezen a tájon oly gyakran tapasztalok, a mely viszálykodásnak a magyarság annyi átkát szenved.

De engedjétek meg kedves lelkeim, hogy én most a gyűlölködést feszegetem,

Szeged s a bukott bálvány.

— Lázár György dr. és Tisza Kálmán.* —

Néhány nap óta, hogy Tisza Kálmánt oly csufosan elbukatta Nagyváradon dr. Barabás Béla, az a hír járja Szegeden, hogy dr. Lázár György, városunk I. kerületének képviselője le akar mondani az ő javára.

Nem tudjuk, mi igaz, mi nem e hiből, bár azt — sajnos — jól tudjuk, hogy Lázár György örök hűséget esküdött a geszti sirbaltban a Tisza-családnak. [Mentségere jegyezzük meg, hogy akkor még a Tiszának döntő befolyásuk volt Magyarországon sorsának intézésében, míg ma már az egész vonalon megdőntöttek uralmukat. Akkor még lehetett tőlük várni valamit, ma azonban már nem.]

Gondolkodóba ejt bennünket mégis ez a híreszteles. Miért lenne Lázár György oly nagylelkű a bukott bálvány iránt? Azt rebesgetik, közigazgatási bíróságra akar menni, vagy pedig nagykikindai közjegyző. Bizony bizony sorvány koncepció volna ez Szeged város I. választó kerületének megbízó leveleért cserébe.

De különben is mi szükség van arra, hogy Tisza Kálmán kerülethez jusson? Mi szükség van arra, hogy éppen Szeged város bizalmával támaszgassa föl a politikai halottat, akit oly nyilvánvaló szantszándékkal tett aza Nagyvárad közönsége. Hiszen csak szegyenére volna Szegednek, ha a Nagyváradon csufosan megütközött Tisza Kálmánt választaná meg. Vagy a nagyváradai választást megakarják újraindítani Szegeden? Mert ez könnyen megeshetne. A szegedi közönség is van amilyen önértékes, mint a nagyváradai, ha tanuságot eddig nem is tett róla. Majd fölébresztene önértékét, az ily csunya, politikai vásár. Majd oda dörögne az öreg Tisza fulebe, hogy a szegedi polgárság bizalma nem eladó.

Ne feledje el a város közönsége soha hogy ma már Tisza Kálmán a szabadelvű pártban is elvesztette talaját, nemcsak fő fészkeben, Nagyváradon. Jusson eszébe még

* A Tisza Kálmán gyűlölt mivoltát jellemzi ez a cikk, mely a szegedi Közveleményben jelent meg azon kora szavaival, hogy a bukott Tisza Kálmán javára mandatumáról lemond az egyik Tisza-várad szegedi követ.

pedig a megtestesült szeretet volt az az öreg magyar asszony, a Pósa bácsi édes anyja, a kiről jelen soraimat barázdálom. Ő is jambor tanuja volt, hogy az őszinte, a nemes, az igaz testvéri magyar szeretet nem ösmer csalántól lepelt felekezeti hitardombokat. Megveti azt, a ki a magyart a magyartól hite miatt akarja elszakítani.

Azon időben (már pár éve lehet annak), midőn Pósa Lajost a szegedi jótékony nő és a délmagyarországi magyar nyelv terjesztő övodák lelkes, kedves apostol női ünnepeit és ezüst bábok-szóróval koszorúzták, valami nagyobb ünnepe volt az egyházunknak, midőn az urvasorában is részesültek a hívők.

És fekete fejkendős, egyszerű fekete magyar viseletű, picziny fekete ezimás, töpörödött, kedves öreg Pósa-néni az én kedves barátomnál, az egyik legkiválóbb magyar népies ironál, Tömörkény Istvánnal volt kvartélyban. Itt történt meg, hogy mire felkelt a házi nép, a kedves öreg Pósanénit már nem találták sehol; noha elég korai volt az idő. Tanakodott a család, hogy vajjon hova tűnhetett Pósa-néni és ekkor az én kedves Pista barátomnak eszébe ötlött, hogy Pósa-néni micsoda körülményesen tudakolta, merre fekszik, hol van a református templom . . .

a régi idők híres tányérnyalóinak is, akik a Tiszák asztaláról lehullott morzsákon elősködtek, hogy Nagyváradon is azért buktatták meg leginkább Tisza Kálmánt, mert nem tudott semmit sem tenni a város érdekeiért. Még a nagyváradai trafikosok kérelmét sem tudta kedvezően elintézni. Mit tudna tenni hát akkor Szegedért?

Ha már Lázár György és Tisza Kálmán közt kellene választania Szegednek, akkor is a kisebb rosszat, Lázár Györgyöt választanánk, aki inkább tud valamit tenni a hazáért, városért, ha tuezat képviselő is, mint Tisza Kálmán.

Jusson csak eszünkbe, mennyit ártott ez az ember az országnak és különösen Szegednek? Az államkölcseont, amely felszázadra meggyomorította Szeged lakosságát, Tisza Kálmán varrta a nyakunkba Lajos öcsésével egyetemben, a ki negyedfél évi működése alatt valóságos állam rabszolgáivá tette Szeged polgárságát. — Amit az árvíz meghagyott, azt a Tiszák uralma vitte el.

Hat nem bünös gondolat már a pusztá terv is, hogy annak adja ez a város közönsége a bizalom levelet, aki a legtöbbet ártott nekünk? — A mételeyt kivágta testéből Nagyvárad, hát most mi fogadjuk azt be, hogy mi rajtuk ragadják, hogy minket emesz-e? Soha. Ennyire nem aljasodhat le Szeged polgársága.

Civis veridicus.

Az iskola sérelme.

(Budapesti levél.)

(F.) Egy magáról megfélekedezett apa berohant az iskolába és tanítás közben, tanítványai szemelátára felpofozta a tanítót. A tanító védekezni sem tudott annyira vártatlan volt e tanadás. A gyermekek rémülten szaladtak az igazgatóhoz, hogy az apa kést rántott elő, az utját álló szolgát melbe lökte és emberi formájából kikelve, került ki az utcára.

Ez az eset, így beszélte el a tanító. Az ő hivatali állapota és egyéni sérelme elégtételt követelt. És ezt csak a bíróságnál ke-

Tehát Tömörkény egyenest oda indult. A templom már nyitva volt, nemrég nyitlatták ki és szent, őszinte és tiszta ajtóságban elmerülve csakugyan ott találta az egyik templomi padban az öreg Pósa nénit. És Pósa nénit csak déltájt szállíhatta haza. Az öreg kalvinista asszony nem mulasztotta el ezen alkalommal sem az Ur áldásának, az urvasorának felvételét.

Az öreg Pósa néni buzgótsága mindnyájunkat megindított; de mélyen megindító volt elérzékenyülése is. Midőn költő fia gyönyörű, felemelő szép ünneplését élvezte A boldogság máni szólni sem tudott. Csak sirt a kedves öreg. Néha rebegete:

— Isten áldja meg magukat . . . Az Isten áldja meg!

Adja Isten, hogy a széthúzó, viszalykodó magyarságon megfogamzék ez az áldás. Adja Isten, hogy minden magyar anyja oly boldogan, oly elégedetten térjen sirjába, mint az öreg Pósa-néni a ki iránt örök hálával tartozik a magyarságnak, mert szülő édes anyja volt az igaz, az erős magyarnak, mert Pósa Lajost növelte fajunknak. Áldjon meg az Isten édes Pósa néni. Áldja meg a te sírodát a fausi magyar temetőben. Ti pedig vadgalambok csak turbékoljatok, turbékoljatok.

Ifjabb Mórincz Pál.

reshette. A bíróság előtt tehát a tanítóból vádló s a támadó szülőből vádlott lett. Így találkoztak újra azok az emberek, akik talán ezzel az esettel ismerték meg egymást valamennyire. A tanító elmondta a panaszát, a vádlott is elmondta a védelmét. A bíróság ebből a két előadásból tiszta képet nem nyert, bizonyosságra volt szüksége. S a tanító bizonyossága nem lehetett más, mint azok a gyermekek, akiket abban az időben tanított. A vádlottnak sem volt más tanúbizonyossága, mint saját, iskolába járó kis fia.

Hogy a szülő haragja jogosult volt-e vagy nem, hogy a tanító méltó-e elégtételre, vagy nem, azt a bíróság már eldöntötte. Itélete az iskola és a tanító megbecsülése, de hogy az a mód, amelynek segedelmével az igazságot kikutatta, nem rombolt-e szászor többet a nevelés híjlekában, egyelőre nagyon nehéz eldönteni.

A tanúk között három iskolás, három III. elemi osztályos tanuló szerepelt, akikről a bíró és az ügyvéd urak sorra kérdezték: mit láttak? A tanító ur a tanítás ideje alatt mit szokott csinálni? Van-e nádpálca? Pofokodik-e, vert-e meg valakit a nádpálczával?

A rendkívül szomorú pörben ezek a gyermekek voltak az igazi koronatanúk. Az iskola igazgatója egyebet nem bizonyíthatott, mint hogy a tanító kötelességtudó, gyermekeket szerető, szülők tiszteletére érdemes férfiú; a borkereskedő tanu sem beszélhet egyébről, mint a síró gyermekről, akit hazavezetett s az iskola átellenében lakó fűszeres is csak azt tudja, hogy a vádlott az iskolából elhevült állapotban jött ki. Ezek a vallomások arra nem alkalmasak, hogy valakit elítéljenek. Elítéltek hát a gyermekek vallomása s részben a vádlott beismerése alapján.

Hogy egy III. elemi osztályos gyermek vallomása mit érhet bármelyik bünpörben, döntsék el a jogászok, de hogy az iskolás gyermekek ilyen szereplése mit rombol a nevelés munkájában, azt azok is sejtik, akik hivatásszerűleg neveléssel nem foglalkoznak.

Már magában az nagy szerencsétlenség, hogy az esetnek tanuja lehetett a gyermek, de hogy a nagyok között bíróság előtt vallomást is tegyen erről, igazán rettenetes.

Annak a gyermeknek hallania kellett a vadbeli eszelekmény részleteit, talán egyik-másik tehetett kicsinylők megjegyzést is a tanítóról, vagy az iskolai életéről, rendszeréről és felelnie kellett sok, sok olyan kérdésre, amelyben az ő véleménye döntő nem lehet. Ezek a gyermekek most visszamennek az iskolába, tanuló társaiknak elbeszélnek, amit láttak, hallottak. A gyermeki lélek kíváncsiságával tárgyalják egymás közt s adandó alkalommal birgatják ok is tanítóik eszelekedeteit. Az iskola ügye így kikerül az utcára s a tanító tekintélye bepiszkolódik.

Meglehet, hogy a szegény, méltatlanul megtámogatott tanító csak így nyerhette meg a pörét, de vajjon ez az igazság megérte-e az áldozatot? Vajjon a gyermeki lelken esett esorba nem nagyobb kár-e, mint ez az igazság? Ha a sikert és az áldozatot összehasonlítjuk, mindenesetre ez a nagyobb.

És itt mutassunk rá a büntető törvénykönyvünknek arra a részére, amely a női becsületet védi. A magyar lovagiasság fényes tükré ez. Egy nő annyira nem merülhet el az erkölcstelenség fertőjében, hogy őt becsületében büntetlenül sérteni lehessen. Annak, aki — még ha méltán és igazsággal is — nőt sért, bizonyítania nem szabad és bűnhődnie kell. Vajjon nem lehetne-e és nem kellene-e az iskolát ilyen védelemben részesíteni? Vajjon, nem kellene-e a bíróságot arra utasítani, hogy a tanító tekintélyét még a tárgyaló teremben is sérthetetlennek kell tekinteni?

A gyermek előtt a szülő és a tanító az, akit fenségében bántani nem szabad s a gyermek hitét e kettőben erősíteni a legszentebb kötelesség. A tegnapi tárgyalás tehát csak a tantónak elégtétel, de az iskolának és a nevelésnek sérelme. Még pedig végtelen nagy sérelme.

Tengerhez magyar.

Kossuthnak szállóigévé vált riadó szava bántó diszsonanciává lett, mióta megtudtuk, hogy minő sorsa van Pólában az osztrák és magyar haditengerészetnél szolgáló magyar önkénteseknek. Kossuth egykori híres vezércikkében fájdalmasan panasolja el, hogy a horvátok minő ellenséges szemmel nézik azt a néhány magyart, aki a horvát földön átmegegy a magyar tengerhez. Amde mit szólunk mi ahhoz, hogy a kvóta arányában magyar pénzen fentartott haditengerészetnél úgy néznek a magyar önkéntesekre, mintha nekik ott semmi keresetük sem volna? A német, olasz, cseh felelhet maga nyelvén, ha vizsgálaton van, de a magyarnak nem szabad. Kilenczven önkéntes között ötven magyar fiu szolgált az idén Pólában s ha akadt köztük olyan, aki csak törve beszélt németül, a feljebb való rárvált: „Ki hívta magát ide? Miért nem ment a honvédséghez szolgálni?”

A „Budapesti Hir” közli a Pólában szenvedett, mult évi magyar önkénteseknek a panaszaikat s olvasván a megalázásoknak hosszú sorát, melylyel a magyar fiuk szívét napról-napra elkeserítették: csodálkozva kérdezzük, hogy azok a sorhajóhadnagyok és altisztek honnan meritik a bátorságot ily brutális és gyűlöletes viselkedésre? Csupa technikai főiskolát végzett ballgató kerül Pólába, akiknek a tudása nagyobb, intelligenciája szélesebb körű, mint az oktatásra kirendelt idegen nevű és érzelmű uraké. s mégis úgy bánnak velök, mintha műveletlen faluról odakerült parasztleányok volnának. A munka nem lealázó, de mikor az önkénteseknek csupán szolgai munkát kell végezniök, s mikor a tisztek csaknem tervszerűleg úgy bánnak velök, mintha káplárok nál egyebet nem volna érdemes belőlük kiképezni, mert magyarok: ez szégyenletes állapot reánk nézve.

A mult évi magyar önkéntesek közül egy megörült, egy pedig agyonlötötte magát, akik pedig le is tették a tisztí vizsgálatot, mert jól tudtak németül, azok is keserű, fájdalmas emlékekkel távoztak.

Ha még hozzá vesszük azt, hogy az Emke mult évi jelentése szerint a magyar lakatos és kovácstanulókat a polai hadihajógyárban nem vették fel, mert nem tudnak németül. Tisztán áll előttünk a helyzet.

A magyar pénz jó a hadiköltségeknek a fedezésére, de a magyar nyelv terhelő körülmény ugy a haditengerészetnél, mint a lakatos és kovács műhelyekben.

És ezek után van-e, lehet-e értelme annak a híres szózatnak: „Tengerhez magyar! el a tengerre?”

Ha majd Spaun báró a jövő évi delegáción előáll új követelésekkel: hadd számoljon be előbb a polai dolgokkal!

A III. ker. pótválasztás.

Kossuth Ferencz, Barabás Béla, Endrey Gyula Debreczenben.

Néhány nap választ még el bennünket s Debreczen III. kerületében megejtik a pótválasztást pártunk jelöltje dr. Varga Lajos és a kormánypárt jelöltje Dobieczycki Sándor között. Erős lesz a küzdelem, mindkét fél teljes erejét latba veti s szervezkedik, dolgozik a választás eredményének érdekében.

A III. kerület függetlenségi polgárai mint egy test összetartanak, szervezkednek; a győzelem teljes reményében néznek a választási harcra elé és mennek a küzdelembe.

De nemcsak itteni pártunk, de a központ is gondot fordít arra, s teljes erejével oda hat, hogy pártunk zászlóját e kerületben is díadallra juttassuk.

Erkölcsei támogatásban részesíti jelöltünket a központ s a jövő héten e végből Debreczenbe érkezik pártunk fáradhatatlan vezére Kossuth Ferencz, Barabás Béla, Tisza Kálmán megbuktatója és Endrey Gyula H. M. Vásárhely képviselője.

Ezen lejjövetelre vonatkozólag Kossuth Ferencz a következő levelet intézte dr. Varga Lajoshoz, a III. ker. függetlenségi jelöltjéhez:

Budapest, 1901. október 8.

Tisztelt Uram!

Értesitem, hogy dr. Barabás Bélát (Arad) Benedek Jánost (Debreczen) dr. Bakonyi Samut (Debreczen) és Endrey Gyulát (H.-M.-Vásárhely) levélben kértem fel, hogy az ön támogatására s győzelme biztosítására menjenek, illetve tartózkodjanak Debreczenben s a választás napjaig állandóan teljes erejükkel és odaadásukkal támogassák az ön küzdelmét, biztosítsák zászlónk győzelmét.

Én f. hó 15-én reggel 8^{1/2} órakor — Csengerből jövet — Szalmár felől érkezem Debreczenbe.

Szíves üdvözlettel kitartást s zászlónk győzelmét kívánja igaz hive

Kossuth Ferencz.

A tegnap este tartott gyűlésen, hol ezt a levelet felolvasták, elhatározták, hogy felkérjük pártunk intéző bizottságát, hogy lépjen érintkezésbe Barabás és Endrey képviselőkkel, hogy lehetőleg már vasárnap, mikor Varga a homokkertben programmbeszédet tart, itt legyenek.

Varga Lajos, — miután a Homokkertben sok választó van, vasárnap d. u. 3 órakor programmbeszédet tart.

Ma, csütörtökön d. u. pártunk intéző-bizottsága ülést tart, mikor is megbeszéljük a vendégek fogadtatására vonatkozó részleteket, továbbá mikor és hol tartsák meg a népgyűlést, melyen Kossuth, Barabás és Endrey Gyula is jelen lesznek.

NAPI HIREK.

Városi közgyűlés.

(Második nap.)

Nagyon gyéren kezdtek gyülekezni a városatyák, pedig a legfontosabb tárgy a város költségvetése került ma tárgyalás alá. A 49% — pótdó megvitatása volt ma egyik főpontja a tárgyalásnak. Habár gyéren gyülekeztek is, mégis nagyszámmal jelentek meg a bizottsági tagok s mikor az elnöklő főispán a gyűlést megnyitotta, a bizottsági tagok javarésze jelen volt.

A milyen egyhangu volt a tegnapi gyűlés, olyan érdekes, volt a mai. Természetes a költségvetés kritizálása izgatta fel a kedélyeket.

Alapos készütségre, ösmeretre valló beszédek hangzottak el, melyek világosan meggyőzhették a közgyűlést, hogy a költségvetés nem elég realis s helyes gazdálkodás mellett nem hogy 40% kellene felemelni a pótdót, de 30% — le lehetne szállítani.

A gyűlésről különben a következő tudósítás számol be:

Első tárgya a gyűlésnek a jövő évi költségelirányzat volt.

Vecsey Imre előadó ösmereti a költségelirányzatra hozott szakbizottságok javaslatát valamint a Tanács javaslatát, mely oda kulminál, hogy a közgyűlés fogadja el a költségvetést s a mutatózó 453540 kor. 49 fillér hiányt 40% pótdóval javasolja pótolni. A felolvasások után Vecsey Imre előadó a költségvetés realitását hangoztatja s beszéde abban domborodik ki, hogy elfogadásra ajánlja a költségvetést.

Márton Imre szólott először a költségvetéshez. Még általánosságban sem fogadja el a költségvetést, első sorban azért, mert nincs kellőkép elkészítve. A különböző bizottságok széttepték a költségvetést, a költségvetés nem realis, mert nem nevezhető realisnak az a költségvetés, mely 54% pótdóval akarja a polgárságot terhelni. Olyan költségeket végeznek, melyeknek semmi alapjuk, céljuk. A realitás csak hangoztatott jelszó, úgy szétszedték a bizottságok, hogy végeredmény nem tudható. Igen könnyen lehet a hiányt csökkenteni s a pótdó összegét 30% redukálni. Erre könnyen rájöhetnek is. A költségvetés elfogadása bizalmi is és nem hajlandó ezt az elfogadással megszavazni, mert a tanács eddig is visszaélt a bizalommal s tul költekezett. A költségvetést nem fogadja el.

Freund Jenő dr. szinte nem fogadja el a költségvetést. A főszámvonónál látja ugyan az igyekezetet, a költségvetés külső összeállításán, de azért az igyekezet nem mutatja a költségvetés sokat hangoztatott realitását. Ő sem tudott szakitania régi helytelen rendszerrel s ismét terhelni akarja a lakosságot 54% pótdóval. Az ilyen költségvetés nem lehet realis, azért el sem fogadható. Ezután több tételből kimutatja, hogy a kiadási tételek évek óta fennállanak, de azon a téren, melyekre e kiadásokat felvették, javulás nem mutatkozik. Debreczen nagyon hátra van maradva, különösen a köztisztviség terén. A költségvetésből világosan kitetszik, hogy a tanács nem gondol a város vitális érdekeivel. A költségvetést még az általános tárgyalás alapjául sem fogadja el.

Roncsik Lajos főszámvonó szerint a költségvetés kellőkép elővan készítve. 54% pótdót hozott javaslatba, mert ez kell. Beszéde további folyamán a költségvetés rea-

litását hangoztatja és kéri a költségvetés elfogadását.

Kiss Albert elismeri, hogy a költségvetés jelenlegi összeállítását új irányt jelent és ez egyes tételknél meg is látszik, de azért a költségvetés kellőleg elkészítve még most sincs. A különböző bizottságok véleményei nem nyomattak ki s így a közgyűlésnek nincs kellő módja, hogy tanácsolhasson. A pótdadó kivételénél is nagyon eltérők a vélemények. A költségvetést reálisnak nem fogadhatja el, olyan alapon, ahogy az most összeállítva van. Debreczen háztartását így jó helyzetbe hozni nem lehet. A helyzetet segíteni kell, a míg egyfelől a jövedelmet fokozni kell, másfelől a kiadásokat csökkenteni kell. Márton Imre javaslatát fogadja el.

Roncsik Lajos felszólalása után **Márton** Imre a zárzó jogával él. Hogy a költségvetés nem reális, a költségvetésből vett példakkal igazolja. Megczáfolja szintén a költségvetésből vett példával a főszámvető amaz állítását, hogy bizonytalan tégeket nem vett fel. A költségvetésben kevés tétel van, ami bizonyos. Vecsey előadónak válaszol még röviden. Vecsey az előző költségvetéseket — melyeket ma helyteleneknek, nem reálisoknak jelzett — a maihoz hasonló lelkes szavakban ajánlotta elfogadásra. A költségvetést nem fogadja el.

Szavazásra került a sor ezután. Husz bizottsági tag nevszerinti szavazást kér.

Elnök Márton Imre indítványát akarja első kérdésnek feltenni, ezzel szemben Kiss Albert azt a kérdést kéri feltétetni, elfogadja-e a közgyűlés a költségvetést?

Elnök kijelenti, hogy az ügyrend értelmében Márton halasztási indítványát teszi fel első kérdésnek. A közgyűlés ebbe belemenyegszik s megejtik a nevszerinti szavazást.

Márton Imre indítványa mellet szavazott 28 ellene 42 tehát az **indítványt elvetették** s a költségvetést a részletes tárgyalás alppól elfogadják és ezután áttértek a részletes tárgyalásra. Az első két tételt elfogadták. — A harmadik tételnél Márton Imre az épületek előállítására vonatkozó részt, továbbá a széna kaszálásra előirányzott összegből 1153 koronát törülni kér. — Ezzel szemben a bevett pár ezer koronával kéri előirányozni.

A közgyűlés felvesz 3000 koronát a bevételbe, az épületek előállítására vonatkozó részt fenntartják, a vegyesekre előirányzott összegből 589 koronát törülnék, a széna kaszálásra előirányzott összegből 1153 koronát törülnék. A többi tételknél is történtek némi változtatások, különösen a kiadások tételénél, ahol több tételnél redukáltak a kiadásokat s ez által több ezer koronára rugó megtakarítást hoztak létre, de azért a 40% pótdadó mégis csak megmarad. Ez a városi gazdalkodás átka.

Ezután pontról pontra tovább vitatták a költségvetés részleteit. A költségvetést az ülés folyamán befejezik.

A debreczeni szabadságoszobor.

Nagy Kossuth Lajos debreczeni szobrának a felállítását még mindig odázgatják a gróf főispán, a bábfigura polgármester és körültekintő társaik, pedig hiába temetgetik a Kossuth emléket, ő nekik már ez sem hoz Lipót keresztet, vagy mégis úgy lehet, hogy csupán elfogja meghozni. . . Odáig már eljutott Debreczen független, magyar népe, hogy noha szegényünkre a Kossuth-szobor évről-évre marad, a szabadságharc ezen szentelt helyén a

szabadságoszoborról lehull nemsokára a lepel. A szobor külső munkáit már megkezdték. Tóth András mester, kiváló szobrász művésznök, már megkezdte az emlékkertben kijelölt helyen a szobor alapozási munkáit és a napokban elindul külföldi tanulmányutjára is, melyet épp e szobor tökélyesebb kivitele érdekében végez. A legszebb sikereket kívánjuk Tóth Andrásnak; mert az ő művészi sikerei sugarokat vetnek a mi porfelhős, szürke városunkra is.

Halálozás.

Egy debreczeni, urinő elhunytáról vetünk gyászjelentést. A Konrad család borult gyászba, a derék urnő Konrad Sámuelné szül. Illés Iléssy Emília asszony elhunytáról. A család által kiadott gyászjelentés így hangzik: Mely f jdalommal megtört szívvel tudatjuk a felejtethetlen jó nőnek, anyának, nagyanyának, testvérnek sógornőnek, rokonnak Konrad Sámuelné szül. Illés Iléssy Emília asszonynak f. hó 9 én délután 1 órakor, életének 62 ik, boldog házassa ának 40-dik évében, hosszas szenvedés után történt elhunytát. Kedves halottunk hült tetemeit folyó hó 11-en pénteken délután 3 órakor, Fűvészkeret-utca 18. számú házban az ev. ref. egyház szertartása szerint tartandó ima után a kossuth-utcai temetőbe helyezzük örök nyugalomra. Debreczen, 1901. okt. hó 9. Bántos férje Konrad Sámuel; gyermekei: Konrad Ilonka öz. Kiss Györgyné; gyermekei Béla, György, Pona; Konrad Géza s neje Konrad Rózsa, gyermekeik: Rózsika; Konrad Mariska, Konrad Emil s neje Diószegi Piroska; Konrad Jenő, Konrad Dezső. Testvérei: Iléssy Zsuzsanna öz. Oláh Józsefné s gyermekei: Iléssy Klára, Iléssy Karolina erje Bakos Antal s gyermeke.

Rövid krónikák a XX-dik századból.

Csufolkodik a kormánypárti lap-társ tisztelt közgyűlési krónikása, hogy az ellenzéki szónokok, a közelmúlt választási küzdelmekben, egészen be-rekedtek. Ez még nem oly nagy baj. A rekedtség ellen fűben-fában található orvosság; hanem az ellen már csakugyan nincsen patika, a hogy a főispán ur besavanyította a t. lap-társ által is állandóan mézzel kenegedett némely kormánypárti főembereket.

Hej pedig de kenődött némely uri emberre a dicsőség csorgatott mézes édessége. Nem segített az semmit. Elmondható: — rájuk keseredett a méz. És most komolyan, de egész komolyan kérik a — csöndes részvét.

A tekintetes urak mindig csak emelik a pótdadót. Ez az oka, hogy ma holnap még pótkávéra sem jut a civáknak.

Fránya mesterség ez a színházi kritikusság is, egyszer már, ha a türelmem fonala engedi, magam is belekóstolok. Mert hogy igazodjék el a magamfajta színházkerülő polgár em-

ber? Ugyanis: a Debreczeni Ujság a «Faust» tegnapi előadásáról irván, azt ujságolja, hogy nevezetű Szabados művész ur „Mefisztó, a is figyelmet érdemelt,“ ellenben az én Jóskám kritikája szerint meg ugyancsak nevezetű Szabados művész ur agyontérdelte Mefisztót, elejtette ezen pokolbeli hős szerepét. . . Nem irigylem a szegény színészt. Mig egyik oldalról a dicsőség tűzével melengeti a kritikus, addig másik részén meg fagyos vizzel locsolgatják. Haj! ezért irigylis is sok művész a sugót. A sugót fedezi a sugólyuk bódéja a kritika nyilai ellen. De az igazat megvallva — ezt azonban nehogy magára vegye Szabados barátom — sok úgynevezett művész és művésznő inkább is illenek a sugólyukba, mint a szinpadra.

*

De vannak olyan esetek is, hogy tisztességesebb volna becsukni a színházat, mintsem hogy játszani benne. A Nemzeti Színházban bohózatot derengtek a vértanuk napján és egy hazafias fiatal ember megbotráncozva tiltakozott ez ellen a nézőtérrel. És mi történt? A hazafias fiatal embert bír-ságolták meg, holott a színház vezetőit kellett volna — legenyhébb esetben is — huszonötig fenekelni.

Szabad Hajdu.

Hová lett a főszerkesztő?

A nagyközönség, a mely, kevés kivétellel, csak ritkán pillant be a közvélemény műhelytelepére, nem is sejtí, hogy mily nagy zavart, feneketlen fölfordulást, ujkori Bábelt és hasonló népünnepejt okozott egy-egy nagyobb szenzáció. Há még az izgalmak vizözöne: a képviselőválasztások! Ennek legtrappansabb hatása kétségen kívül egy kassai lap redakciójában volt, a hol a nagy rumliban elveszítették a főszerkesztőt. A Felsőmagyarország című lap tegnapi száma, a többek között ezeket írja:

Támadás ért bennünket egyik helyi lapban és nem tartjuk egészen kizártnak, hogy a támadó cikket valaki lapunk olvasói közül is olvasta. A támadás oka az, hogy dr. Mitzger Imre ur megvált lapunk főszerkesztői állásától és mi erről egy szóval sem emlékeztünk meg. Ez egyszerűen nem igaz. Igaz azonban, hogy erről a változásról egy napig a közönséget nem értesítettük, de ezt a képviselőválasztások alkalmából végbement, izgatót és láz s sietséggel folyó munka eredményezte, a melynek folyamán minden választási hírt az összes fővárosi lapokat megelőzve tudattunk olvasóinkal stb.

Ilyen a szerkesztőségi élet: lázasan dolgoznak, öntik a hasábot, canterben előzik meg a fővárost, s mikor be van fejezve a nagy mű, akkor veszi csak észre a redakció:

— Nini! Hová lett a főszerkesztő? Észre se vottuk, hogy a főszerkesztő ur elveszett. . .

Összevagdalt magyar gyűlölk.

Röviden már jeleztük, hogy Szász Régenben egy csendőrtiszt halálra sebzett egy rakoncátlan szász legényt. — Az esetről most a következő újabb részleteket jelentik: Szászrégenben rég fel van dülva a békés viszony a magyarok és szászok közt. Kisebb összeütközések a faji gyűlölet miatt nap-nap után történnek s annak okai azok, a kik a nemzetiségi gyűlöletet az eddig békeséges lakosság közt elhintették, azt táplálják és élesztik. Ezek közé tartozik különösen Schuller városi aljegyző, akinek magyar-ellenes nézetei ismeretesek. A csendőrtiszt megtámadása is jóformán az ő műve volt. Ez az eset így történt: Agh Béla csendőrhadnagy csütörtökön este több barátjával, otthonról a Scholz-féle vendéglőbe ment s ott csendes borozgatás között beszélgetve töltötték el az időt éjfélig. Ekkor hazafelé indultak, de utközben a még nyitva levő városi vendéglőbe tértek be. Itt egy asztalnál a magyafaló Schuller városi aljegyző és egy Mühsam nevű, általában házsártos, verekedő természetűnek ismert mészáros ültek. A csendőrtiszt és társai muzsikáltattak maguknak, természetesen magyar-nótákat s ez nagyon bántotta a két szászt, mert heves kifakadásokat tettek a magyarok ellen és válogatlan kifejezéseket használtak minden magyar emberre. Mikor pedig látták, hogy a békés mulatozókat, akik különben rögtön tisztában voltak a kötekedő szándékkal, ez nem zavarja, Mühsam, a rettentés kiugrott a szoba közepére s mellét verve ordította:

— Hadnagy ur, jöjjön velem párba-jozni, mert én ma verekedni akarok!

Majd odarohant böszén a csendőrtiszt asztalához. A megtámadott tiszt nagynehézen lerázta magáról a házsártos mészáros s látva a tulizgatott hangulatot, elrendelte a vendéglő bezárását. Amíg ezek történtek, Schuller aljegyző elküldött a város legveszedelmesebb verekedője és minden verekedés vezére, Goldner Vilmos timár-leány után. A hívásra Goldner megjelent. Álmából költötték fel, de Goldner min ig felkelt, ha verekedésről volt szó. Mikor látta, hogy éppen távozni készülnek, elkialtja magát:

— Gyáva, aki elmegy!

A csendőrtiszt látva a készülődő nagy veszedelmet, egyik társát rendőrért, másikat csendőrért küldte. Ezalatt a vendéglős zárórát csinált, a duhajok kivonultak csak Agh hadnagy maradt a teremben. Kis idő múlva ő is távozott onnan olyan szándékkal, hogy hazamegy. Ekkor lehetett reggel öt óra. Künn azonban leste a híres verekedő Goldner és egyszerűen mellen ragadta a csendőrhadnagyot s felelősségre vonta a szászokra tett állítólagos gyalázó szavai miatt. A megtámadott hadnagy mentette magát, hogy ő ilyeneket nem mondott s azonközben figyelmeztette, hogy cressze el, mert ha nem, kénytelen lesz keresztül vágni. A veszedelmes ember azoeban nem tágitott, mire a csendőrtiszt kardot rántott és azt hátratéve tartotta kezében.

Ezre Goldner befutott a kapu alá s alig egy perc múlva hatalmas füttykössel támadta meg újból a tisztet. A tiszt ellökte magától, mire Goldner rettenetes düheben a botot felemelte, hogy vele ellenfelét leüssse, de abban a pillanatban szétvágott fejjel terült el a földön. Goldner még vagy kétszer megpróbálta leütni a csendőrtisztet, de Agh hadnagy, aki ellenfelétől másképp menekülni már nem tudott, mindannyiszor kardcsapással verte le támadóját. Goldnernek azután életveszélyes sebeit kímálták s orvososa elrendelte, hogy a marosvásárhelyi kórházba szállítsák. Agh Béla csendőrhadnagy az esetről távirati értesítést tett a

felettes hatóságához és kérte maga ellen a fegyelmi eljárás megindítását. Schuller és társai, akik tulajdonképen okozói voltak a dolognak s a kik a szerencsétlen Goldnert álmából felkeltették és a hadnagy megtámadására felbuzdították természetesen kerekelt oldottak.

Tisza tragikuma.

Addig vészfekezett a vén Tisza, mikor nem volt semmi baja, míg végre kisiklott a vonat és vége a nagy utazónak!

Siratják a régi hívek, de nincs olyan Szent György lovag, aki ráteritné a sebcsültre köpönyegnek... a mandátumát.

Könnyre van Mikszáthnak, Örléynek. Vészinek, még talán Szélinek is, de nincs mandátuma, pedig a vén Tisza most is készenlében áll.

Leköszönt huszártiszt.

Zeyk Daniel debreczeni 2 honvéd huszárezredbeli főhadnagy a tiszti rangjáról leköszönt. A honvédelmi miniszter a leköszönetet elfogadta.

A Debreczeni Újság

családi és politikai tudósítója ezen érdekes hirt újságolja:

„A most lefolyt képviselőválasztások városunk két köztisztviselőben álló tagjának hoztak örömet, ugyanis id. Kuczik Gábor vezét, Debreczeni Lajos sógorát dr. Sebes Denest Hódmező Vasarhely képviselőjévé választotta meg.”

Tisztelt kollega, alighanem tévedés áldozatja? A mi legjobb tudomásunk szerint ugyanis Endrey Gyula viseli a vásárhelyi kálvinista czivisek képét az országházban. Ezt a kitünő hazafit és H.-m.-vásárhelynek mar évtized óta választott képviselőjét al kalmuk lesz megösmerni a debreczenieknek; ugyanis a III dik kerületbeli független párt győzelmét elősegíteni Endrey Gyula országos képviselő is eljön hozzánk. Ellenben Marosvásárhelyen tényleg győzött a Kossuth párti Sebes Dénes, — ez téveszthette meg a lepartást, mely az alföldre akarta áthelyezni a székelység követét.

A katonai állomásparancsnokság figyelmebe.

Mivel tudjuk, ösmerjük a katonai állomás parancsnokság pártatlan, szigoru eljárását minden olyan esetekben, a melyekben katonai egyének követtek el a közcsend és közbiztonság rovására kihágásokat, azért a katonai állomásparancsnokság figyelmebe ajánljuk azt itt Debreczenben utóbb történt botrányokat. Ezek a botrányok kellemetlenül érintik a debreczeni polgárság és az állomásozó katonaság között fennálló régi békés, mintaszerű, barátságos viszonyt, mint a mely a saját hazánkban nem is lehet más; sőt ha tovább ismét ödnek ezek a verekedések: végzetes szakadás következhetik be. A tanító növendék leszurása után gyors egymásután következett a Nagy András és társa legyilkolása, majd tegnap este a fonatos sori botrány, melyeknél a szurony, a kard mind végzetes szere-

pet játszott. Tegnapeste egy őrmesterszállott szembe a rendőrökkel, de azok a rendőrségi értesítés szerint lefegyverezték. Hisszük, hogy a katonai állomásparancsnokság a szokott erélyes intézkedéssel véget vet ezeknek a békét, csendet háborító eseteknek és néhány garázda ember miatt nem engedi megzavarni e városnak a békéjét, e város polgárainak a szeretetét a katonaság iránt.

A jezsuiták milliói.

Emlékeztet még az az érdekes ajánlat, ami nemrég Szeged városához érkezett. T. i. hogy két ur a francia szerzetesek pénzéből 30 millió kölcsönt ajánlott fel Szegednek, az ajánlatnak persze semmi komoly alapja és következménye nem volt. De Szeged környékén élénken tartotta a hirt magát, hogy megjött a jezsuitáknak a sok milliója. Annyira komolyan veszik azt, hogy nemrégiben Torontál egyik községe atirt Szegedhez, hogy írják meg, hogy lehet pénzt szerezni a francia papoktól, mert hát neki is szüksége lenne valami három milliócskára! Szegedről azután megírták, hogy ők is szeretnék tudni, mint lehetne tőlük pénzt szerezni.

Eötvös Károly Bartha Miklós mellett.

A gyulai kerületben — tudvalevőleg — pártunk veterán tagja Hentaller Lajos elbukott és így most Bartha Miklós és egy szimpla kormánypárti jelölt ur vivják meg a pótválasztás küzdelmét. A testvér harcz után felmelegít az a napsugár, amely az Eötvös Károly tolla alól pattant ki és ezen fényes, a várán-várt békesség magját vetető ígét hirdeti az „Egyetértés”-ben. Ezeket írja ugyanis Eötvös:

„Van szavam a békés-gyulai választókhoz is. Itt a Kossuth elnöklete alatti függetlenségi párt elbukott s most a kormánypárt és a Bartha elnöklete alatti függetlenségi és 48-as párt közt lesz a viadal. Ennek épen Bartha Miklós a jelöltje. Bartha Miklós sok keserű s nezetem szerint igazságtalan hírlapi támadást is intézett ellenem, de ő a nagy elvekben mégis függetlenségi politikus s minden választónak, a ki nemcsak szóval, hanem szívvél és meggyőződéssel is a függetlenségi elveket vallja és érzi, a pótválasztásnál szavazatát Bartha Miklósról kell adnia. Itt a párt igaz tagjai közt a rokonszenvenek és ellenszenvenek el kell némulnia s ha valamikor a függetlenségi párti szavazó, ha jelöltje hiányzott, még az Apponyi-párti jelöltre is honfűkötelessége szerint adta a kormánypárt ellen szavazatát: most sokkal inkább honfűkötelessége meg nem ingani, meg nem szédülni, hanem az elv és irány mellett megmaradni.”

Vajha ne volna ez a szó pusztában elhangzó szó. Az egyetértéssel, az együttartással vivhatjuk ki csak egyedül édes hazánk függetlenségét. Ez pedig — ugy hisszük — édes mindnyájunknak célja.

SZINHÁZ.**A hét műsora.**

Pénteken, okt. 12-én „A” bérletben, ujdonságul először: A tartalékos férj. Bohózat 3 felvonásban Irták: dr. Guthi Soma és Rákosi Viktor.

Szombaton, okt. 12-én „B” bérletben másodszer: A tartalékos férj.

Vasárnap, okt. 13-án, délután 3 órakor Kuruczfurtang. Énekes színmű 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerzette: ifj. Bokor József.

Este fél 8 órakor bérletszűnetben: A vizözön. Vig színmű énekekkel és tánczokkal 5 felvonásban. Irta: Csepreghy Ferencz. Zenéjét szerzette: Pukcs Ferencz.

Faust.

Olyan nagy közönséget, mint tegnap este volt a színházban, az idei szezonban még nem láttunk Göthe tragédiájára „Faust”-ra jött össze oly szép számmal a közönség. Különösen a tanulóifjuság volt nagy számban képviselve, amit csak dicsérhetünk. Mert a tanuló ifjuság többet tanul egy klasszikus darabból, mintha tucatszámra nézi meg a léha operettek, a trágár bohózatokat, vigjátékokat, melyek — sajnos — ma főképp dominálják a magyar színpadokat. Ilyen viszonyok között csak helyeselni tudjuk, ha gyakrabban látunk klasszikus darabokat, az estit gyors előadásban mutatták be. Hogy az előadás élvezetet nyújtott, az főként a czimszerep személyesítőjének Odry Árpádnak és Szabó Imának tulajdonítható, Odry Árpádot rég láttuk nagyobb szerepben. Tegnap olyan szerephez jutott, melybe bele kellett fektetni egész lelkét, tudását. Mert Faust ilyen szerep. Odry várakozáson felül oldotta meg nehéz szerepét. Meglátszott, hogy ambícióval, nagy gonddal készült Faust szerepére, s fáradozásának meg is volt az eredménye. A legapróbb részletekig kidolgozta szerepét s alig maradt az egész szerepnek olyan része, melyet a leghelyesebben ki ne domborított volna. Tegnap játékaival megmutatta, meggyőzött mindenkit arról, hogy mióta nem láttuk, nagyfokú haladást tett. Erköletes jutalmát meg is kapta. A közönség tapsviharában, folytonos ki hívásaiban találhatta meg szép játékának méltó elismerését. Hasonló szép sikert ért el Margit személyesítője Szabó Irma. Szívvél, lélekkel játszotta meg szerepét. Voltak ugyan helyek, különösen, hol erősebb kitérésre van szükség, fizikuma nem bírta eléggé, de ezt figyelmen kívül hagyhatjuk, ha tekintetbe vesszük az egész szerep művészi kidolgozását. Szabados Sándor Mefisztóval próbálkozott. Ő tényleg csak próbálkozott, mert az egész szerepet eljuttatta. Még maszkja sem volt megfelelő. Barthának volt meg kiemelkedőbb szerepe, melyet szépen oldott meg. Hisszük, hogy több ilyen szép klasszikus estében lesz részünk.

(A. J.)

IRODALOM.

Életphilosophia.

(Japix.)

Muló fény gyanánt hullnak rimekbe
Élet egonnek látkepei!
Szivem sem tudja hív és valóság?
Vagy csak délibáb játéka? . . .
Értékes gyöngyöt mutat a csiga —
Óh az érzésbe hinni nehéz! . . .
Mért lenne való — ha egyik megcsalt?
Férfi sziv mindig csapongni kész.
Oszatlan hűség szép ideálja
Első ifjuságunk ábrándkora,
Hisszük hervadhatatlannak a rózsát,
S ily ábránddal vonulunk tova.
Az élet csalódásteljes útján
Legelőször felleljük önmagunk;
Utvesztő labirintteljes ország
— Melyből alig épen kigázolunk!

Meghasonlítás elnézővé teszen
A férfinem legnagyobb vétkeiben!
S ha ez megvan — önkényt jó a botlás.
S a feltett eszmény a földön pihen!
S jó ha így mien kis világok forgása,
Még nem esett kútba a ménage!
De ha az erény szikla útját vágja
S megbocsáthatlan a földre zuhanás — ?
Óh! akkor jobb külön utat keresni,
S eltérni a szent — ? kötelekeket!
Csak a Vatikán falai vihatlanok,
Mátsutt a rendes ut — Rómába vezet!?

CSARNOK.

Nagy Napoleon császár katonája.

(Erekmann-Chatriantól.)

Fordította: Ifjabb Móríc Pál. 54.

— De ez ám utálatos, kiálták én, hisz ez igazi rablás, hisz ezek rablók.

— No igen, felelte Poitevin, bizonyos, ezt tiltja a diszeziplina. Ha a császár ezt megtudná, mint a kutyát, úgy agyon lövetné őket.

Egy kis gyaloguton át bejutottunk a malomudvarba. A katonák az egyik hordó fenekét épp akkor ütötték be. Kupával me-reggették a hordóból az italt. Az az egy kupa forgott kézről-kézre. Poitevin fölhaborodva förmedt rájuk:

— Mi jögon fosztogattok itt?

Hátra tekintettek, de mikor látták, hogy mi csak hármán vagyunk, mert a többi pajtas már odább gyalogolt, hát visszazólt az egyik:

— Ugyan ne tréfálg már öregem. Persze te is szereted a potyát. Neked is kéne egy kis nyereség. Ami különben méltányolható is. Hanem azért ne kakaskodj öreg komám. Ertsük meg egymást. Nesze! Itt a kupa. Kortyints belőle egyet!

És odatoitja a kupát az öreg orra alá. Az öreg elfogadta a kínálást, hanem miközben ivott, szégyenlősen lesütötte a szemét. Dehogy mert reám nézni.

— No fiatal czimbora, engemet is így megkínált a katona, hát magának nem izlik? Finom boroeska, pompás boroeska!

— Köszönöm! feleltem kurtán.

Egyik-másik katonának már fogytán volt a türelme, égett a föld a lábuk alatt, ezek egyre azt kiáltották!

— Induljunk! Induljunk! Itt az ideje! Masok ismét!

— Nem! Nem! Várjunk még. Egy kicsit még tekintsünk körül.

Az öreg Poitevin is közbeszóllott:

— Pajtasok, csak kíméletesen, tapintatosan.

— Igen, óh igen öreg czimbora! feltelt gunyorosan egy tambour-major. Ne nyughatatlankodj, mert előírás szerint tekerjük ki minden tyuknak a nyakát. Persze hogy fő a tapintat, a tapintat. Az ám!

Poitevin éi előttem szégyenkezve elhallgatott.

— Mit akar fiatal barátom, szólt végre, midőn léptünket gyorsítva a czimborák után indultunk. A háboru már ilyen . . . Csak nem pusztulhat el éhen az ember!

És én úgy hiszem, hogy az öreg, ha a rajtaesipéstől nem félt volna, maga is ott maradt volna a fosztogatók közt. Én egész elszomorodtam és így gondolkoztam: — No lám ilyenek a részegesek. Hajlandók a jóra, hanem egy kupa bor láttára elfelejtenek papot, csapat, minden becsületes felfogást.

Este 10 óra felé a szemünkbe ragy-

gyantak a tábori tüzek. Gauernitz falutól jobbra eső sötét dombon ragyogott a tábori tűz, meg a várkastélyban is megvillant néhány világitó fény. Bent a rónán más számosabb tábori tűz is lobogott. Tiszta volt az éjszaka. Az esőzés után kitisztult az ég. Mikor a tábor felé közeledtünk, reánk kiáltott az őrszem:

— Állj! Ki vagy?

— Franciaország! felelte a vén Poitevin.

Az én szivem megdobbant, tehát néhány minuta múlva újra látom a régi pajtasaimat, ha ugyan életben maradtak.

Az őresapat kibujt a messzebb eső sötét épületből. A falutól mintegy félpuskálövés távolságra állították ki őket. Elébként siettek. A vizsgálásunkra. A tábori őrség parancsnoka a vén, egészen szürke alhadnagy, kikerdezett bennünket. Honnét jövünk, hová megyünk, láttunk-e utközben kozákokat? Poitevin felelt mindnyájunk helyett. A tiszt urtól megtudtuk, hogy a Souhamadosztály épp ezen reggelen elbajta Gauernitz környékét. Parancsolta, hogy köves-sük, majd megtekinti a menetlevelünket. Hallgatva engedelmesskedtünk. Több tábori tűz mellett elbandukoltunk. A tábori tűz körül huszával heverték a katonák. A sár már megszáradt rajtuk. Oly mélyen aludtak, felsem riadtak a léptekre.

Beléptünk az őrtanyába. Valamiféle régi téglavető hordály lehetett. A széles tetőt hat-hét láb magas oszlopok tartották. Az egyik hátsó sarokban halomra rakva hevert a tűzifa. Kellemes tanya volt ez, mivel a katonák nagy tüzet gyújtottak az égő kemenczében. A levegőben az égett föld illata terjengett. A kemenczés szobában egész összezsufolódtak a pajtéok. Hátukat a falhoz dűtve aludtak, jóízűen, boldogan, mint a paplanos ágyban szokás. A tűz ragyogó fényvel színezte a sötét padlaserendákat. Az oszlopok mellett ragyogott a gulába rakott fegyver. Mintha csak ma is magam előtt látnám ezt a helyet. Mintha érezném ama kellemes meleget, mitől akkor vérem felbízseredett. Pajtasaim közelebb húzódnak a kemenczéshez. Az átázott ruhájok párolog, komoly érzések közt várva, míg a tiszt a halavány vöröses világitás mellett végigbetűzgeti a menetlevelünket. Az őrkatonák közül egy vén, szikár, napégette arcu katona őrködött lent. Lábat törökösen keresztbe vetette, úgy üldögélt. A bakancsainak a javíthatásával foglalkozott.

A tisztur előbbed is az én menetlevelemet adta vissza. E szavakkal u.asított ezélem felé:

— A zászlóalját Torgaunál találja meg. Mintegy két mértföldnyire fekszik innét.

Ekkor az öreg katona, ki ezideig folyton szemmel kísért, intett és a kezével mutatta, hogy üljek le, van még a földön téré hely. Mellékuporodtam, Felkapcsoltam a tor-niszteremet. Más harisnyát és a Lipsében kapott új bakkancsaimat huztam fel. Ez egészen üdített.

Az öreg kérdé tőlem:

— Tehát te az ezrededhez igyekezel?

— Igen. Torgauba, a hatodik ezredhez.

— Honnét jössz?

— A lipcsei nagy kórházból.

— Meg is látszik rajtad, — szólt az öreg, kövér vagy, mint a kanonok urak. Téged persze csirkeczombbal hizlaltak ott, mi azonban annál többet szenvedtünk ide fent.

Igazat beszélt az öreg, csak az alvó szomszédaimon kellett végig nézni. Szegény rekruták. Mind csupa csont és bőr. Lesár-

gultak, összeráncosodtak, mint a veteránok.

Az öreg időmulva újból megszólalt:

— Osztán megsebesültél?

— Igenis apám uram. Lützennél.

— Négy hónapig a kórházban. szólt.

Micsoda szerencse! Én Spanyolországból jöttem. Már előre örültem, hogy viszont láthatom az 1807-beli „Kaiserlick“-et. Azok, mint a bárány, mint a bárány oly jámborok voltak. A maiak keményebbek a hőhérnél... Rosz időket élünk... Rosz időket élünk.

Az öreg már nem is ügyelt reám. Csak így magában motyogott. Mint a kitanult foldozó varga, akként sodorgatta a kettős fonalat. Majd fel-felpróbálta a cipőt, hogy vajjon a varrás nem szorít-e? Jól foldozott. Végül, miután előbb a tüt, árat, fonalat elrakta volt, felhuzta a bakkancsokat, végig nyújtózott a földön, egy csomó szalmát oda nyomott a feje alá.

Az én bágyadt szemem is nehezedtek már. Hiába erőlködtem. Nem telt bele egy óra. én is oly mélyen aludtam, mint a többi szegény szenvedő pajtasok.

Folyt köv.

KÖZGAZDASÁG.

A tokaji bor.

(K. A.) A tokajhegyaljai szőlők rekonstruálása ma holnap be lesz fejezve s a tokaji bor, a magyar borok királya — újból elfoglalhatná asztalunkon az első helyet, — de hát ki törődik ma a tokaji borral.

Minden nagyobb ebédnél patakonként folyik, hol a francia, hol a magyar pezsgő. s asztaloszlaskor egész raktára vonul fel a hollandia: Doppelkümmler s más hasonló szeszek és cifrábbnál cifrább elnevezésű cognacnak, de alig emlékszem, hogy újabb időkben oly asztalnál ültem volna, hol a régi magyar urt családok ama szokásával találkozta volna, hogy ebéd végén tokaji bort hordoztak körül, pedig ha mi magunk nem becsüljük meg érdeme szerint a Tokajhegyalja eme kincsét, hogyan kívánhatjuk, hogy a külföld előtt jusson az oly elismerésre, amelyet kitűnő voltánál fogva megerdemeit.

Meg élénk emlékemben van a 60-as évekből ama, az uriasztaloknál általában divot szokas, hogy ebéd végén, mindig tokaji hordoztak körül s mondhatom, hogy alig akad ember még, aki borivó nem volt és aki e nemes italból egy kis pohárkával visszautasított volna, mert azt tartották, hogy asztal végén, egy pár pohár tokaji orvosság számba megy.

Miért nem lehetne e régi szokást újból feléleveníteni? s ahegyett, vagy hat léghalibb emellett a sok mindenféle külföldi kutyvalék mellett, tokajit is hordoztatni körül az ebéd végén.

Mennyire lehetne a tokaji bor fogyasztását, e régi magyar szokás felújításával előmozdítani s újból helyreállítani a valódi tokaji bor régi hírnevét, melylyel a tokajhegyaljai szőlőknek a filloxera által lett kikapcsolása után, a tokaji bor hamisításával anyira tönkretették a telketlen kufárok. Aminek lehet tulajdonítani talán egyedül azt is, hogy a tokaji bor még az uriasztalokról is leszorult.

Én nagy uraimkat hiszem első sorban hivatottaknak arra, hogy ama régi magyar szokást asztalainknál újból meghonosítsák s ezzel állítsák helyre újra a valódi tokaji bornak régi jó hírnevét s mint bornak, valóban megbecsülhetetlen voltát, amit min-

denki oly készséggel elismer, aki csak valaha egy pohárka valódi tokaji bort megízlelt.

Az 1886-iki kiállítás alkalmával az irói kör által a francia irók tiszteletére rendezett reggelinél nekem volt épen szerencsém Lesseps poharába ily valódi tokajit tölteni s arra figyelmét felhívni, aki valódi elragadtatással volt annak finom zamata s nemes voltától és egész ittléte alatt egyetlen étkezéskor sem mulasztotta el a neki nyújtott pohárka tokaji kiürítését, melynél, amint mondá, nemesebb italt nem ízlelt, pedig Lessepsnek csak volt módjában és alkalmában elég jobbnál jobb borokat izlelni.

Sokat tehetnének a valódi finom tokaji borfogyasztás terjesztése érdekében a szálloda tulajdonosok is.

A Rajna mellékén s Németország csaknem valamennyi nagyobb vendéglőjében általában el van terjedve azon szokás, hogy bármiféle Rajnai bort poharanként lehet kapni, miért nem lehetne ezt a szokást a mi szállodáinkban is a tokaji borral meghonosítani? Hány ember akadna, még a különben gyenge borivók között is, aki egy pohárka finom tokaji bort ebéd végén szívesen megfizetne, ha azt poharanként is lehetne kapni és meg volna győződve, hogy azt valódi, finom minőségben kapja. Amit természetesen feltételezni is kell, hogy e szokás behozatalával a finom tokaji borfogyasztás terjedésére akarunk számítani s azt hiszem, ha németországi vendéglősök és szállodások nem károsodnak a rajnai bor poharankénti felszolgálásával, a mi vendéglőseink és szállodásaink se károsodnának a tokaji bor ily módon való kimérésénél.

Újból hangsúlyozva, hogyha az valódi tokaji bor lesz. Azt azonban a legszigorubb ellenőrzés alá kellene vetni, hogy a Tokajhegyaljáról csakis valódi tokaji bor kerüljön a forgalomba.

Én részéről a valódi tokajibort oly nemzeti kincsnek tartom, amelynek minden hamisság elleni megóvása a legszigorubb ellenőrzést is megérdemli s valódi hazafiai kötelességet teljesítenének a szálloda-tulajdonosok s vendéglősök ha míg egy részről ebben a kormány közegeinek kezére járnának, s meghonosítanak a rajnavideki szállodások s vendéglősök által a rajnai borokkal követett szokást a valódi finom tokajiborok fogyasztása érdekében.

Részéről úgy vagyok meggyőződve, hogy az itt általam ajánlott eljárás megérdemli, hogy komolyabb megfontolás tárgyává tétessék, mert megvagyok győződve arról is, hogy az ily irányban való felkarolása a valódi finom tokaji borfogyasztás terjesztésének nagy szolgálatot volna hivatva tenni a Tokajhegyaljai bortermelés felvirágoztatásának.

Nyilttér.

Fekete selyem

szövetek, rendkívül nagy választékban, kezesesség mellett, azonkívül a legújabb fehér és színes selyemszövetek mindenféle minőségben. Csakis elsőrendű gyártmányok a legolcsóbb nagybani áron, méterszámba és egy ruhához szükséges mennyiségben, magánszemélyeknek bérmentve és vámmentesen. Minta bérmentve. Svoicba kétszeres levélbélyeg. 1.

Union selyemszövőgyár

Adolf Grieder & Cie Zürich (Schweiz.)

kir. udv. szállítók.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Kiadó a Ramunkel házban egy 2-od emeleti 4 szobából és hozzá tartozókból álló — vízvezetékekkel ellátott kényelmes lakás ugyszintén egy 1. othelyiség is.

Jó varrónó ajánkozik házhöz vagy házon kívül tarka és fehérművek jutányos árban való varrására. Czim a kiadóhivatalban.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajduság pedró“ használata által. Egy doboz 40 fillér. Kapható Debreczenben Tóth Béla gyógyszer-tárában, valamint a készítő Grósz Nagy Ferencz gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy raktárunk

női divat osztályát

az őszi-téli idényre a legújabb

Színes és fekete selyem

Gyapju női ruhaszövet

Flanell, mosó velez

Téli kendő, sál

Ruhadiszek és bélésárakkal

dusan felszereltük.

A Kunz József és Társa czégtől átvett árukat pedig

rendkívüli jutányos áron

árusítjuk ki.

Kiváló tisztelettel

Donogán és Somossy

Kunz József és társa utódai.

1432/1901.

Árverési hirdetmény.

A debreczei kir. jbiróságnak V. 1436/1 sz. végzése folytán közhírré tételük, miszerint Csáthy Ferencz részére Kiss József sestakerti lakostól 293 kor. 80 fl. tőke, ennek 1901. évi márc. 4-től számítandó 5% kamatai és eddig összesen 106 korona perköltség erejéig 1901. május 7-én bíróilag le- és felülfoglalt és 1322 koronára becsült butorok és egyebekből álló ingóságok 1901. évi okt. hó 17-én délelőtt 9 órakor kezdetét veendő és 1-ször S-stakertben alperes lakásán, azután csapó-u. 51 sz. a megtartandó nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérőknek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfogadnak adadni.

Debreczen, 1901. évi szept. hó 27-én.

Sugár Gyula,
birói kiküldött.

Uj női és gyermek kalap divatterem.

Van szerencsém a t. hölgyek szives tudomására juttatni, hogy a helybeli piacon **Fő-utca 42 sz.** (Biederman palota I. em.)

női és gyermekkalap divattermet

nyitottam.

Tanulmányaimat a külföld legelőkelőbb forrásaiból merítettem, modeljeimet Páris és Bécs elsőrangú helyein szereztem be, úgy hogy a legmagasabb igényeket kielégíthetni képes vagyok.

Mintakalapokat kívánatra házhoz is, szállítok.

Magamat nagybecsű kegyeibe ajánlva, vagyok

mely tisztelettel

PROPPER ILONA

Fő-utca 42. sz. Biederman palota I. em.

Ruhamosó gépek gyára

Krauss és Társa Bécs, XVIII., Währingergürtel 53. sz.

A legnagyobb és legrégibb gyár e szakmában Ausztria-Magyarországban, elvállal teljes mosóda berendezéseket és szállít felelőség mellett a legerősebb kivitelben.

Gőz mosógépet
elismert legjobb rendszerűt, kezi vagy gozerőre 28 frittól feljebb 2000 frittig.

Centrifugal (körforgó) mosógépet, zajtalan, kezi és gozerőre 140 frittól feljebb.

A legjobb **ruhafacsaró-gépet** minden nagyságban 14 frittól feljebb.

Mangorló gépet legjobb szerkezettel 28 frittól feljebb.

Vasaló gépet 85 frittól feljebb.

Kimerítő árjegyzéket kívánatra ingyen és körmentve.

36 kr.

1 liter kitünő izü

homoki rizling bor

Kontsek Géznál

DEBRECZEN, Kossuth-utca.

Vásárokat látogató és házalóknak!

Kiabáló gummifujók, gömbölyű és hosszúak, ördög-kolbász, gigerli és szivarfujók minden színben. Elefántormány, madárhanggal. Fülentile fuvola meglepően madár hangot utánoz. Szaladó fénylő egerek. Repülő gumi kolbász (nagy hecz.) — Hasmenő gigerlik, hashajtó piulákkal. Ezenkívül mindenféle legújabb játékok és mulattató cikkek a legjobb minőségben kapható

M. HACKER'S SÖHNE.

Bécs VII. Neubaugasse 20.

nagybani árukereskedésben, utauvétel mellett, csakis megelőzőleg beküldött foglaló ellen. Pontos és szolid kiszolgálás. Mustraküldet 1 kor.

Csak valódi remek

perzsa és smyrna szőnyegek bámulatos olesón kaphatók

a Keleti áruházban

Piacz-utca 19. — (Ranunkel ház.)

Gyönyörű török parnak 2.50-től feljebb. Hárem cipő 1.20.

Csak mig a készlet tart.

Kiadó

nagy garcon lakás

külön udvarral, faskamara padlás és pinze helyiséggel, esetleg 2 lakásnak is beosztható.

Értekezhetni **Hajó u. 2. sz. Molnár Albert** tulajdonossal.

Clayton & Shuttleworth
Vácz-körút 68. sz.
mezőgazdasági gépgyárosok Budapest
által a legújanyosabb árak mellett ajánlatnak.

Columbia-Drill
legjobb sorvetőgépek, szecskavágók, repavágók, kukortéza-morszólok, daráló, éric-malmok, egytemes acél-akék.

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek
továbbá járgány-cséplőgépek, léharc-cséplők, tisztító-rosták, konkolozók, kasszák, és aratógépek, szénnyújtók, boronák.

2-4 és 3-vaad akék és minden egyéb gazdasági gépek.

Résletes árjegyzéket kind-matra ingyen és körmentve küldünk.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cséplőgép-gyára.

ŐSZI

öltönyök tisztítása

kifogástalanul

Hrabéczy Antal

kelmefestő és vegytisztító intézetben eszközöltetik.

DEBRECZEN

Széchenyi-utca 42-ik sz.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.